

Boeren met hart voor water

17-11-2016

Waterschap NOORDERZIJLVEST

Contactpersoon:

Annemarie Peletier
Collectief Groningen West

Adres: Lorentzpark 18a

9351 VJ LEEK

Telefoon: +31 594-721013

apeletier@collectiefgroningenwest.nl

INHOUD

1. Inleiding
2. Doelstelling
3. Plan van aanpak
4. Begroting

Bijlagen

1. Rendement gebiedsinventarisatie

1. Inleiding

Het Gronings Agrarisch Jongeren Kontakt (GrAJK), de belangenvereniging van agrarische jongeren, heeft een achterban van ruim 450 leden, waarvan ongeveer 300 leden in de regio Noorderzijlvest.

Collectief Groningen West (CGW) heeft een achterban van ruim 800 boeren en particulieren. Ca. 400 daarvan hebben op dit moment een contract gesloten met het collectief voor actief weidevogelbeheer (leefgebied open graslanden) en/of onderhoud van landschapselementen (leefgebied droge dooradering). Op het vlak van weidevogelbeheer is het collectief continu bezig met het verbeteren van de kwaliteit van de ca. 6000 ha mozaïekbeheer. Water en bodemkwaliteit/bodemleven spelen daarin een belangrijke rol. Ten aanzien van landschapsonderhoud wil het collectief de huidige ca. 200 km singels minimaal verdubbelen en de netwerkstructuur versterken. In het houtsingellandschap zijn ook allerlei andere koppelingen te maken met randenbeheer, natte elementen, waterretentie, bodembeheer en emissiereducties.

CGW en GrAJK willen in samenwerking met waterschap Noorderzijlvest gebiedsdekkend in beeld brengen voor welke water- en bodemmaatregelen animo is. Deels kunnen beheermaatregelen per 2017 al worden uitgevoerd via ANLb-pakketten (in samenhang met huidige weidevogel- en landschapspakketten). Verdergaande maatregelen als inrichting, kunstwerken, onderzoek, bodembeheer en kennisbevordering worden geïnventariseerd per deelgebied. Ook in gebieden waar op dit moment geen beheerpakketten mogelijk zijn wordt deze inventarisatie uitgevoerd.

In het project 'Boeren met hart voor water' gaan we met de betrokken boeren na welke maatregelen zij in hun bedrijfsvoering kunnen doorvoeren waarmee niet alleen hun eigen watervoorziening wordt verbeterd maar ook het watersysteem wordt versterkt.

Het project 'Boeren met hart voor water' wordt nauw afgestemd met het project 'Weide & Water' (LBI, waterschap NZV, GrAJK, VHL, melkveehouders). Het project Weide&Water richt zich op duurzaam bodembeheer in de regio Noorderzijlvest door middel van het verbeteren van watersystemen en productie. Beide projecten vallen onder het programma Gouden Gronden van Waterschap Noorderzijlvest. Gouden Gronden richt zich op de ontwikkeling en uitrol van water-inclusieve landbouw.

2. Probleemstelling

Het waterschap NZV is als beheerder aan zet om maatregelen uit te voeren die de waterkwaliteit verbeteren volgens de Europese Kaderrichtlijn water (KRW). De KRW is een van de belangrijkste en meest omvattende milieuriichtlijn in het waterbeheer. Het belangrijkste doel van de KRW is de duurzame bescherming van ecosystemen en watervoorraden. De richtlijn stelt ecologische en chemische kwaliteitsdoelen voor alle Europese oppervlakte- en grondwateren centraal. Daarbij is de biodiversiteit in sloten en op de oevers een belangrijk aangrijpingspunt.

Het Rijk (Ministerie EZ en I&M), provincies, waterschappen en LTO Nederland hebben in januari 2013 afgesproken om via het Deltaplan Agrarisch Water (DAW) gezamenlijk aan de nationale wateropgaven te gaan werken, in combinatie met de versterking van land- en tuinbouw. Dat houdt in: werken aan een duurzaam watergebruik en de emissies naar het oppervlakte en grondwater terug te dringen. Daarbij kunnen de agrarische collectieven t.b.v. het agrarisch natuur en landschapsbeheer een ondersteunende rol vervullen.

Het DAW heeft de volgende ambities geformuleerd:

- 1) de waterkwaliteitsproblemen in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) zijn in 2021 (80%) en 2027 (100%) opgelost;
- 2) de agrarische watervoorziening is in 2021 duurzaam op orde;
- 3) door gebiedsprocessen, nieuwe ruimtelijke instrumenten en innovatieve technieken het agrarisch productiepotentieel op regionaal niveau met 2% per jaar te vergroten.

Zowel voor het waterschap als voor het collectief en het GrAJK ligt er dus een behoorlijke gezamenlijk opgave om de bovenstaande ambities te realiseren.

Op dit moment is 50% van de agrarische achterban van GrAJK en CGW nog niet actief op het vlak van agrarisch natuurbeheer. Op het gebied van water en bodem liggen veel kansen en mogelijkheden voor het inzetten van beheer-, inrichtings-, en investeringsmaatregelen en kennisuitwisseling (-verbreding). Het GrAJK wil haar achterban graag informeren en adviseren omtrent de mogelijkheden en het collectief wil haar activiteiten uitbreiden. De overhead van 15% op weidevogel- en landschapsbeheer in CGW is echter niet afdoende om een goede gebiedsdekkende inventarisatie uit te voeren en in kaart te brengen.

Zoals aangegeven in de inleiding wordt het project 'Boeren met hart voor water' nauw afgestemd met het project 'Weide & Water'. Het project 'Weide en Water' bevindt zich momenteel in de voorbereidende fase. De regionale regeling (POP3) waaronder het project zal worden uitgevoerd is momenteel nog niet vastgesteld. Om geen onnodige tijd te verliezen is binnen de projectgroep Gouden Gronden afgesproken de inventarisatie naar mogelijke maatregelen in dit project naar voren te halen. De uitkomsten van het project 'Boeren met hart voor water' dienen als input voor het project 'Weide & Water'.

3. Plan van aanpak

In het project 'Boeren met hart voor water' gaan we met de betrokken boeren na welke maatregelen zij in hun bedrijfsvoering kunnen doorvoeren waarmee niet alleen hun eigen watervoorziening wordt verbeterd maar ook het watersysteem wordt versterkt.

Het project maakt de kansen en mogelijkheden in het gebied van CGW inzichtelijk en concreet en creëert daarmee de handvaten;

- voor het collectief en het GrAJK om haar achterban beter te kunnen bedienen en haar ambitie op het vlak van bodem en water waar te kunnen maken
- voor het waterschap NZV om haar wateropgaven te koppelen aan animo en locatie.

De uitkomsten van het project 'Boeren met hart voor water' dienen als input voor het project 'Weide & Water'. Dit wordt bewerkstelligd door;

- eenduidige communicatie richting boeren en gebiedspartners,
- het opstellen van een overzicht qua animo voor deelname aan beheer- inrichtings- en investeringsmaatregelen op het gebied van bodem en water t.b.v. de waterkwaliteit en -kwantiteit, bodemkwaliteit, productiviteit en biodiversiteit,
- het aanscherpen van het aanbod,
- kennisuitwisseling en – verbreding (LBI / praktijk).

Er wordt gewerkt volgens het onderstaande stappenplan;

Stap 1: vooroverleg; opgaven NZV / taken CGW en GrAJK

Het is van belang om duidelijke afspraken te maken (te concretiseren) over de rol en taken van het collectief, het GrAJK, LBI en het waterschap en over de benodigde output van het project omtrent de uit te voeren wateropgaven van het waterschap. M.a.w. zijn de doelen helder geformuleerd, sluit het project goed aan op het project 'Weide en Water' en is het stappenplan volledig.

Stap 2: deskstudie; overzicht lopende initiatieven/ projecten/ geldstromen

Er wordt in samenwerking met het LBI een analyse gemaakt van de mogelijke maatregelen ter verbetering van het watersysteem.

Concreet gaat het om de volgende categorieën van maatregelen in het gebied Noorderzijlvest:

1. Duurzaam grondbeheer, kennisontwikkeling
2. Overige nutriënten beperkende maatregelen
3. Verbreden of natuurvriendelijk inrichten en beheren van oevers
4. Duurzame, robuuste en klimaatbestendige inrichting en beheer van watersystemen (flexibel peilbeheer, water vasthouden en bergen, etc.)

Ook wordt een bondig overzicht gecreëerd van alle initiatieven en projecten op het gebied van Water & Bodem inclusief de financieringsstromen. Op deze manier wordt inzichtelijk met welke gebiedspartijen we kunnen samenwerken en bij welke partij(en) de financiering voor de uitwerking van een project kan worden aangevraagd/ ingediend.

Stap 3: gebiedsinventarisatie

De acties bestaan uit:

1. Informeren leden/agrariërs middels inhoudelijke mail/ ev. de pers (oproep in bv agrarisch dagblad/ de boerderij)/ nieuws op de website
2. Oproep voor 27 jan. Bijeenkomst Duurzaam Bodembeheer (kennisbijeenkomst in het kader van Gouden Gronden)
3. Opstellen nadere onderbouwing over het nut en de noodzaak van het verbeteren van de waterkwaliteit
4. Er wordt n.a.v. de analyse (stap 2) een overzicht opgesteld van mogelijke maatregelen ter verbetering van het watersysteem waarna per maatregel de inpasbaarheid wordt onderzocht. Dit gebeurt i.s.m. het LBI.

5. Organiseren informatiebijeenkomst; informatief en peilen animo deelname (ivm organisatie keukentafelgesprekken)
6. Opstellen vragenlijst (vorm – bv folder) t.b.v. inventarisatie deelname inzet beheer-, inrichtings- en investeringsmaatregelen. Route (in het kort);
Waarom het project Boeren met hart voor water? –

}→ Wat zijn de mogelijkheden?

Waar is behoefte aan vanuit de boer/ het bedrijf? –

7. Organiseren van keukentafelgesprekken per deelgebied – 15 a 20 x.
8. Uitwerken output keukentafelgesprekken
9. Creëren van een overzicht wat betreft de inventarisatie van het animo aan deelnemers voor beheer-, inrichtings- en investeringsmaatregelen per deelgebied

Stap 4: synthese inventarisatie versus opgaven

De uitkomsten van de gebiedsinventarisatie (stap 3) levert een lijst op van inpasbare beheer-, inrichtings- en investeringsmaatregelen per deelgebied. De maatregelenlijst wordt gesplitst in;

- maatregelen die in het project Weide&Water kunnen worden meegenomen (i.s.m. het LBI)
- reguliere maatregelen die ook zonder beheerpakket kunnen worden uitgevoerd omdat zij voordelen hebben voor boer én waterbeheerder
- maatregelen die in een beheerpakket zouden moeten worden meegenomen

Het is belangrijk om de in te zetten maatregelen, waar mogelijk, te koppelen aan het agrarisch natuur- en landschapsbeheer (win-win situatie creëren). Een kwaliteitsverbetering van het huidige weidevogel mozaïekbeheer is gunstig voor de ontwikkeling van de weidevogelpopulatie en kan tevens een positieve invloed hebben op waterberging en waterkwaliteit.

De uitkomsten van de gebiedsinventarisatie en de synthese vormen de inhoudelijke input voor de start van het project 'Weide en Water'. Concreet levert de input een bijdrage aan het realiseren van de volgende actiepunten;

1. De aftrapbijeenkomst voor werving uitroelgroepen
2. Het opstellen van de gereedschapskist t.b.v. inzicht bodem weide water voor melkveehouders
3. Kennisverbreding, - verdieping en –verspreiding

Een voorbeeld van het rendement van de gebiedsinventarisatie en de synthese is uitgewerkt in Bijlage 1.

Stap 5: coördinatie CGW

Het CGW neemt de coördinatie van het project voor haar rekening. De voortgang qua inhoud en budget wordt bijgehouden en teruggekoppeld. Tevens fungeert zij als aanspreekpunt.